

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

En sångarbo bland Djurgårds- estarna.

NYLIGEN, en solvarm junisöndag, sötto tre vänner och forna studentkamrater och åto middag på Hasselbackens veranda. Den gemytliga trion bestod af två inom den stockholmska jurist- och polisvärlden mycket kända personligheter, advokaten Carl Lagerlöf och stadsfiskalen Gustaf Lidberg, medan den tredje var en representant för vår industri, bruksägaren Christian Sundin.

Trettio år hade förflutit sedan de tre vännerna "togo studenten" vid Karlstads allmänna läroverk, vid hvilket tillfälle äfven skalden Gustaf Fröding var med bland dem, som därstädes eröfrade hvita mössan. Under middagens lopp fördes också samtalet helt naturligt på den store diktaren, som lefver i stilla tillbakadragenhet i en liten villa, Gröndal, i grannskapet af Parkudden på Djurgården. En af de tre vännerna föreslog, att man borde

Gustaf Fröding
utanför sitt Djurgårdshem.

Midsommarnatt.

FRÖKEN S. TROTZIG.

Midt bakom den sittande skalden står advokaten Lagerlöf med stadsfiskal Lidberg på sin vänstra och bruksägaren Sundin på sin högra sida. En annan af våra bilder visar skaldens trogna vårdarinna och sjuksköterska sedan flere år: fröken Signe Trotzig, en af Röda korsets systrar.

I detta sammanhang torde det ha sitt intresse att nämna, att Gustaf Fröding fyller 50 år den 22 nästkommande augusti. Hans sångargärning kan nu öfverskådas helt, och i den form den föreligger betecknar den ett af de mest lysande skedena i vår vitterhet. Kritiken har för länge sedan tilldelat Fröding mästar-namnet, hvilket i och för sig ej har så mycket att betyda, men dessmera att hela nationen, hög som låg, bildad som obildad, funnit sig själf i musiken från den tusensträngade Frödingska lyran och med hänförelse erkänt det.

Såsom Tegnér en gång inspireradt sjöng:

I Djurgårdsekar, susen vänligt öfver
den störste sångarns bild, som Norden bar,

så böra den nuvarande generationens svenskar bedja till Djurgårdslundarnas dryader att hägna det bo, där vår tids störste sångare drömmer vid sin förstummade lyra.

GRÖNDAL FRÅN TRÄDGÅRDSSIDAN.

aflägga en visit hos den forne studentkamraten, ett förslag, som de båda andra gifvetvis lifligt biträdde, och efter det man pr telefon förvissat sig om, att skaldens hälsotillstånd medgäfvade honom att mottaga ett besök, begaf sig trion i väg till Gustaf Frödings undan-gömda, i den fagreste junigrönska inbäddade Djurgårdshem.

Skalden fann stor glädje i att återse sina forna studiekamrater, gemensamma minnen upplifvades och förlänade åt samvaron den odefinierbara och vackra stämning, som uppstår mellan ungdomsvänner, hvilka träffas efter att länge ha gått på olika lifsvägar.

Våra läsare återfinna i gruppen å föregående sida en

I DRÖMBLÅ natt
en blekröd måne
stiger
helt sakta öfver
skogens dunkla
krans,
den siste sånga-
ren på grenen
tiger,

men klart fiolen spelar upp till dans.

Helt mattblått glimmar fjärran fjär-
dens vatten,
men öfver viken dimman slöja blir,
som väfves åt den unga, ljusa natten
att hölja lemmarna i silfverskir.

Från löfvad loge hör jag fötter
stampa —
en taktfast dans till stråkens snabba
tag.

I väster glimmar aftonrodnans
lampa —
i öster lyser aningen om dag.

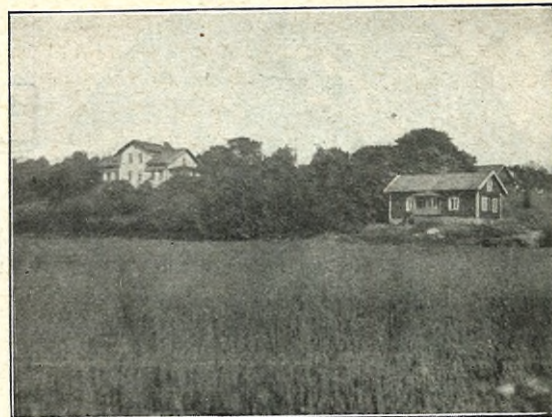
En trollnatt, när syrenen julsnön
härmar,
så hvit som den mot gafvel dunkel-
röd,
en häxnatt, när det unga blodet
svärmar,
och känslan flamlar upp i kyssens
glöd.

Ur skogens dunkel kan du då för-
nimma
ett flöjtspel, smekande som kärleks-
ord: —
Pan är ej död! Han spelar denna
timma
sin syrinx under furorna i nord.

Och allt förvandlas. Natten blir en
saga —
en dröm af aftonsky och morgon-
brand.

Och hand i hand de unga paren
draga
i skogen in mot kärlekslyckans land...

DANIEL FALLSTRÖM.

HÅKNÄS HVILOHEM.

“S. B. K.”

DET TORDE vara tvifvel underkastadt, om det alltid är så roligt att vara bildad och själförsörjande kvinna, i alla händelser är det nog ingen, som tänkt sig, att man ensamt genom att tillhöra denna kategori skulle kunna få åtnjuta några som helst särskilda privilegier. För Eugeniahem och Margaretahem och Magdalenahem och alla dylika hem fordras ju kvalifikation af ett helt annat slag.

Men sedan nu *Håknäs Hvilohem* vid Järna står färdigt och sedan i söndags högtidligen invigdt, finns det verkligen en tillflyktsort, hvars portar öppnas endast af formeln “Själförsörjande Bildad Kvinna” eller som den är uttryckt å hvilohemmets linneförråd “S. B. K.” Att detta är ett privilegium för dem det vederbör att sätta värde på, inser man, om inte förr, så vid ett besök å hemmet. Man kan ha farit på många håll, och sett många invigningsmässiga “hem”, utan att någonsin ha känt lust att packa upp sin koffert och stanna. Men här gör man det.

Det är en gård af äkta landtligt, något gammaldags utseende en half mil från Järna station i Södermanland, som “Föreningen för bildade kvinnors hvilohem” förhyrt på längre tid.

Med en skogshöjd i ryggen mot norr ligger gården på en sluttning ner mot sjön — som här är en liten vik af Östersjön — på andra sidan viken begränsas horisonten af skogväxta rundkulliga öar. Å fastlandet tronar på sin höjd Järna kyrka, insatt som det mest måleriska staffage i landskapet. Nedanför hufvudbyggnaden ligger en trädgård i sina bästa år, och sluttningen mot sädesfälten och ängarna, där korna beta, fylles af körsbärshagen. Landskapet har här de lugna, kraftiga linjerna, som verka så rogifvande, här är den fria horisont, som gör en lätt om hjärtat och, om man är bördig från slättbygd, därtill törd och glad. Här bör aldrig kunna bli riktigt dystert om hösten eller mörkt om vintern, den skönhet, som ligger i linjernas rytm, är oberoende af årstidernas växlingar.

En stor vildvinsklädd veranda är en-

DOKTOR ADA NILSSON,
FÖRENINGENS ORDF.

Ärade husmödrar!

De som köpa utaf
Rosenfors hafregryn och Hafre-Sundhetsmjöl
få alltid full valuta för sina penningar. Tillverkas under läkarekontroll och erhålles uti alla välsorterade
speceriaffärer.
Partilager i Stockholm hos Aktiebolaget Wahlund & Grönblad.
Vördsammast **Aktiebolaget Rosenfors Bruk & Nya Valskvarnar, Rosenfors.**

Doktor Sol.

Ett kapitel om sommarens hälsovården.

För Idun upptecknad af C. L.

tréen till hufvudbyggnaden, som tydligen har kommit till på den tid, då man kunde bestå sig att lägga en stor grund och ta till allting rymligt. Reparerade, med moderna tapeter och röda, gröna eller vita Rättviksmöbler och allting t. o. m. pennskaften på bläckhornen i färg därmed, bekväma sängar och först och sist den vackra utsikten från fönstren, stå nu rummen och vänta på gäster. Tvänne små flyglar, gårdsflygeln och den s. k. Smedjan nere i trädgården, äro också nyinredda för gästernas räkning och bli säkerligen mycket eftersökta. Att inackorderingarna uteslutande tillhöra det kvinnliga könet, afskräcker nog nu för tiden icke, allra minst dem, som varit vittne till de krampaktiga försök till manfolk, som bruka förekomma på våra sommarpensionat ute i bygderna.

Lefnadsordningen på Håknäs är, som man kan vänta sig, då föreningens ordförande är en läkare, klok och hälsosam. På morgonen en lättare frukost, som serveras inom vissa klockslag, så att den tidiga kan få vara tidig och den sena sen. Klockan ett lunch med ägg, varm mat och te. Klockan 6 middag. Ett lätt kvällsmål serveras på rummen. Med endast två gemensamma mål på dagen blir det ju möjligt för gästerna att vara så oberoende af hvarandra som de själfva vilja vara.

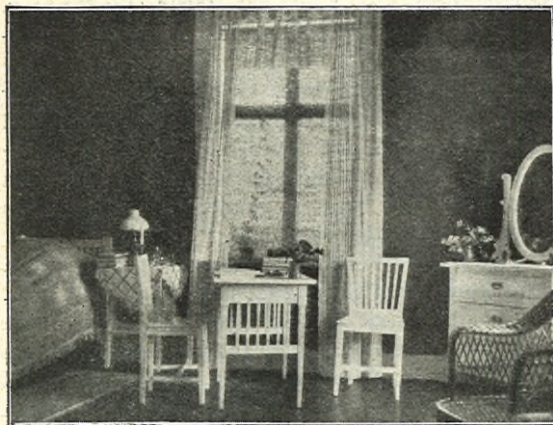
Med tanke på att pensionärerna behöfva dra nytta af alla hälsomöjligheter ämnar man anordna luftbad på en bergknalle i närheten af kallbadhuset och möjligen äfven uppe i skogen.

Trädgård och hönsgård ge sysselsättning för dem, som så önska.

För att få dra nytta af alla Håknäs fördelar bör man endast uppfylla det ofvannämnda villkoret samt ha varit medlem af föreningen och erlagt årsavgift af 2 kr. under ett år i förväg. Afgiften för hel inackordering är 2 kr. per dag för eget rum, ett pris, som bör kunna sätta äfven dem i tillfälle till ett besök, som annars med svårighet kunna kosta på sig en rekreationsresa. Man må komma ihåg, att Håknäs icke är någon välgörenhetsinrättning, men ett kooperativt företag, anordnad af själfvårdskvinnor.

Initiativet till detta hvilohem har, som bekant, tagits af fröken Valborg Lagervall, som äfven är medlem i styrelsen. Ordförande alltsedan föreningen för halftannat år sedan stiftades är doktor Ada Nilsson, som nedlagt mycket arbete och energi på att få hemmet till stånd och på hvilken idéns lyckliga realisering till stor del berott. De två öfriga mest krävande posterna i styrelsen äro besatta af fröken H. v. Hedenberg, sekreterare, och fröken L. Palander, skattmästare. Till föreståndarinna har antagits en ung dam, fröken Ebba Fleetwood, som ser ut att vara synnerligen nöjd med utsikten att bli husmor för 20 personers hushåll året rundt.

E. — ER.

ETT AF GÄSTRUMMEN PÅ HÅKNÄS.

ATT SOMMAREN med sitt solljus och sina stora möjligheter till uteliv och kroppsrörelse i det fria för oss alla är en viktig faktor att räkna med vid kampen mot klenhet och sjukdomar, det är nog en gammal känd sak.

Men då nu Idun för sin stora läsekrets valt ofvanstående ämne, förmodar jag det skett icke i tron på att denna del af svenska folket skulle lefva i okunnighet om sommarens hälsovården, utan helt enkelt för att för de obeslutsamma och tviflande påpeka en koncentrerad af några lätt följda och på erfarenhet grundade råd.

För-dem, som med ett raskt beslut vid första hettan vända staden ryggen och söka upp sina respektive badorter, kunna själfvallet dessa råd icke ha någon betydelse, då de där komma direkt under läkarens behandling.

Jag har också fattat tidningens mening, som det icke var dessa den åsyftat, utan den stora del af hushåll och enskilda, som på tusen olika vägar söka sig ut i naturen för att under några korta veckor och månader genom hvila samla största möjliga fond af kraft för det kommande vinterarbetet.

Det är alla dessa sjuka och friska jag vill påverka med dessa enkla hygieniska råd, numera praktiserade vid de flesta kurorter i in- och utlandet och utgörande den nya kroppskulturens a och o. Ty kroppskultur måste vi nämna denna nya rörelse, som allt mer tränar fram och ställer alla de gamla försiktighetsreglerna på hufvudet. Bacillskräcken har varit en starkt drifvande kraft, men ehuru den visat sig betydligt öfverdrifven, kvarstår dock som faktum, att vill människan lefva ett rikt harmoniskt lif, fordras också en fullt rationell kroppsvård.

Mannen har ju i en del år angifvit kvinnan för bristande renlighet och det med stöd af statistiken från badhusen, men att den uppgiften i det hela är missvisande, tror jag de flesta kvinnor skola intyga. De äro lugnt medvetna om, att man kan tvätta och hålla sin kropp ren utan hjälp af de stora badhusen, där drickspenningen spelar en stor roll, och den renlighetsstatistiken undandrar sig alldeles all beräkning.

Men vi veta nu, att vid de stora kurorterna arbetas det energiskt för att allt mer vidga området af kroppens skötsel och stärkande och det med den enkla hjälpen af luft och solljus.

Det är i detta fall sommaren bjuder oss ett stort fält af hälsovården, och det gäller att till båtad för hälsan och vinterarbetet fånga en hel hop af dessa möjligheter och binda dem samman till en kur, hvars regler måste följas lika noggrant som vid badorten.

Vi skola icke längre käbbla om, hvilka som bada flitigast, ty det betyder i det stora hela icke så mycket, om blott kroppen alltigenom skötes och hålles på ett högt plan. Blott då kan man tala om kroppslig öfverlägsenhet, som snart skall göra sig märkbar på olika områden i lifvet.

Ni är trött och klen efter ett sträfsamt vinterarbete. Er kropp är hoptryckt efter den tröttsamma och enformiga hållningen vid läsning eller skrifarbete och lungorna fulla af damm och lampos och utdunstningar från en lång och mörk vinter. Er hud är hvit och ren, men slapp och känslig, och vattnet har icke kunnat hjälpa er från de tusentals miasmerna och bakterierna, som tagit fäste i alla porer och hudveck, men nu skall sommaren rensa, stärka och härda.

Se här uppställer jag några enkla råd. Följ dem noga, och jag tror icke ni skall behöfva ångra er, då jag sett flerfaldiga, som på det sättet fått krafter och lefnadsmod tillbaka.

Det är först huden, som skall påverkas af luft och sol. Huden är en långt viktigare del af vårt jag, än mången tror. Icke blott att den tjänstgör som vårt yttre andningsorgan, den är i allt vårt naturligare och säkraste skydd mot de flesta sjukdomar. Bröst och nervläkare råda i våra dagar ifrigt till hudens härdning och det med tanke på den kraft en frisk hud har att motstå de svettprocesser, som äro typiska för större delen af dessa sjukdomar.

Kroppen vänjer sig snart vid den kalla afrifningen på morgonen, och den förlorar därvid något af sin stimulerande eggelse på nerverna.

Vi skola därför under sommaren försöka ett kombineradt luft-, vatten- och sol-badsystem, som, tillika med sund kost, ett gladt och rörligt lif samt, där det behöfs, ordentlig hvila, skall höja kroppens hela lifskraft och motståndsmöjlighet inför sjukdom.

Ni badar naturligtvis som vanligt helst i öppen sjö, där luft och ljus göra badet hälso-sammare, men tag det icke för långt. Torkningen bör ske så hastigt och obetydligt som möjligt, men kläderna få ej vara fuktiga af svett, och rör er kraftigt efter badet, till dess ni känner er fullt varm.

Har ni barn, så tag af dem strumpor och skor med detsamma, och är ni icke för blyg så gör det på er själf. Foten återfår då sitt spänstiga, naturliga läge vid gången, musklerna spännas starkare, och solen och marken härda den ömtåliga huden. Bruket att ersätta barfotagången med sandaler är blott half hjälp, då foten därvidlag blott vädras, men icke här-das. Och kom ihåg, att från fuktiga och kalla fötter stammar en stor del af vår ohälsa. Åter-vinner foten sin naturliga värme och får en härdad hud, slipper man ifrån den obehagliga vinterkyla, som hos klena så lätt angriper fötterna under stillasittandet. Ja, jag vet en känd läkare, som påstått, att vi kunna hålla de flesta förkylningssjukdomar fjärran från oss, om vi blott hålla fötterna varma. Men tvätta fötterna hvarje kväll i kallt vatten. (Fotbad. Börja smått och öka tiden till 1 minut.) Det drager blodet från hufvudet och hjärnan och gifver en lugn och djup sömn. Fortsätt med dessa fotbad äfven i staden om kvällarna (ca 1/4 minut). Känner tillfällen, då tandvärk och blodstockningar åt hufvudet genom dessa enkla medel alldeles försvunnit. Gå er alltid varm några minuter efteråt.

Vänj er vid öppet fönster. Intet stärker så lungor och strupe. De, som lida af blodbrist och frossa, skola märka, hur kroppsvärmen ökas i stället för minskas, och det har sin förklaring i den ökade förbränningen inom kroppen genom rikare syretillförsel. Börja med en springa och öka sedan så länge vädret är varmt och skönt. Minska igen på hösten och vintern, men fortsätt alltid att hålla en springa öppen.

Så kommer turen till sol- och luftbaden. De skola sätta kronan på verket. Kom ihåg "att människans hela livsverksamhet är i grunden ingenting annat än förvandladt solljus". "Solljuset är ett bland de förnämsta medlen att förebygga sjukdomar och sjuklighet."

Jag hoppas att ni har tillgång till ett ensamt skyddadt ställe, där solen kommer fullt åt. Bäst i skogen eller på berg. Tag af kläderna och låt solstrålarna badda kroppen hel och hållen ungefär fem minuter första gången. Middagstiden är bäst. Rör er fram och tillbaka eller tag några gymnastiska rörelser under tiden samt gnid kroppen med händerna eller en handduk, om det kyler något. En handduk

vittnar genom själfva sitt utseende om renhet och omsorgsfull noggrannhet vid tillverkningen.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

KÖP KOCKUMS
HYGIENISKA
Utvändigt blå, invändigt hvita
PANSAR-Emaljerade GRYTOR.
Starka. Prisbilliga.

Cerebos
Salt

Kusin Claudia.

Berättelse för Idun af Helena Nyblom.

(Forts.)

är alltid bra att ha, då man alltid svettas starkt första gångerna. Fortfar så dag från dag med ökad tid, till dess det blir en timme, och låt det förbli så till sommarens slut. Ni skall då snart märka, hvilken hälsokraft rymmes i dessa strålar. Solen har en förmåga att stärka och utveckla de röda blodkropparna och återgifva kroppen den kraftiga blodcirkulation, som är lifsstyrka. Miasmerna och alla osunda vätskor, som i mörkret under kläderna fått fritt utveckla sig hela långa vintern, gå här döden tillmötes, och huden, som vid början haft detta hvita, slappa och blodfattiga utseende, som kännetecknar blodbrist och klenhet, skall vid sommarens slut lysa gyllenvarm och vara smidig, och det blir med en ny känsla af styrka ni kan möta de första höstkvällarnas smygande kyla. Er kropp skall sedan vara danad för sport och hurtigt lif, och klenhet och öfveranstängning skola icke genast som reaktioner träda i spåren. Den fysiska kultur ni hängifvit er åt skall bli den säkra grunden för större muskelkraft, förkylningsfritt lif och ökad arbetsintensitet.

Skydda ögonen med en näsduk, om solen är för skarp. Blir ni trött att gå, så lägg er ned, och låt solen belysa del efter del af kroppen, men lös upp håret, och låt solstrålarna tränga ned till hårrötterna, det verkar mer än alla oljor. Det vet jag.

Försök att följa dessa råd! Kanske kunde ni dem förut, men ni trodde icke på dem, och det är det ni skall komma att göra vid tanke på alla de läkareauktoriteter som stå bakom denna naturliga läkekonst. Kom ihåg Finsens första drömmar om solhälsan. Det var blott att skaffa alla klena och sjuka, ja, alla människor från mörka stadsgränder tillfälle att stimuleras af solens ljus. Själ hade han i ungdomen erfarit solens stora inverkan. Det blef drifkraften till hans storverk.

Är ni bröstklän, så låt solen intensivt belysa bröstet. Enligt tyska läkare skall det hafva ett mycket gynnsamt inflytande på lungornas hälsokamp. Det är värdt att påminna sig, att pestbacillen t. o. m. dör i solen efter en timme.

Låt så vinterns efterkur komma. Börja med att hvarje morgon, då ni stiger upp, vädra kroppen en stund framför den öppna verandadörren. Men tag vattenafrifningen på kvällen, när ni går till sängs. För hvarje dag skall kroppen återvinna eller befästa det mått af styrka och hälsokraft, som blifvit er tillmätt, och förökad arbetslust och glädje skola följa kroppens hälsa i spåren.

Ärade haltårs- och kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets senare hälft, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition.

Samtidigt tillåta vi oss påpeka att det är så mycket nödvändigare, att prenumerationen nu verkställas, som *alla* våra prenumeranter gratis erhålla

Iduns julnummer 1910,

hvilket såväl konstnärligt som litterärt tveifvelsutan kommer att vinna våra läsares odelade sympatier.

AG HÖRDE SAXEN gnissla mellan mina täta hårtestar och såg mitt mörka hår falla i flingor på golvet. — Fortare och fortare gick det, och med ens stannade Claudia i sitt arbete, drog en djup suck och sade:

”Jag tror det blef litet misslyckadt; men vänta litet.” Hon sprang in i ett angränsande rum och kom tillbaka med en liten glasbit med hvilken hon började skrapa mig i håret. Ifrigare och ifrigare arbetade hon och skrattade under tiden sakta. Så tog hon ännu ett par tag med saxen, och räckte mig därpå nackspegeln. ”Ser du! nu ser du alldeles ut som en munk!” sade hon och klappade mig på axeln.

Jag kände tårarne komma mig i ögonen då jag såg hur jag var tilltygad. Midt på hjässan hade jag en renskrapad liten rund tonsur, och där kring en frans af håret ned emot pannan och nacken. Då hon såg huru olycklig jag såg ut, kysste hon mig upprepade gånger och sade:

”Du får inte tala om att jag har gjort det! Då får jag så förskräckligt mycket bannor af mamma. Säg att du gjort det själf! Du har ingen här som ger dig bannor, för morfar bannar aldrig någon. De komma måhända att skratta litet åt dig, men det kan du gärna uthärda, för min skull.” Hon såg så mildt på mig, att jag kände mig fullkomligt lycklig att kunna lida något för henne.

Emellertid blef det värre än jag hade föreställt mig. Då jag kom in i matsalen där alla voro församlade till middagen, blef jag mottagen af ett så högljudt skratt att jag kände frossbrytningar ända ner i hämlarna.

”Hvem har styrt ut dig så där?” frågade man. ”Du är ju fullkomligt renskrapad uppe i hufvudknoppen.” — Jag svarade inte, men mina tårfulla ögon sökte Claudia, som höll sina nedslagna, och mycket ifrigt åt sin soppa.

”Jag är säker på att han gjort det själf, den tokiga pojken,” sade Claudias far, som misstänkte mig för allt ofog som bedrefs under sommarlovet. ”Inte sant! Du har gjort det själf?” frågade han åter.

Jag svarade blott med att sakta böja på hufvudet.

”Tänkte jag det inte! Tänkte jag inte!” utbrast Claudias far triumferande, och det var intet slut på hans hejdlösa skratt...

Men Claudia såg upp från sin soppa, tittade länge på mig och sade så: ”Jag tycker, att det klär honom riktigt bra!”

Hon skulle ha fått mig till allt, den där kusin Claudia, och hon visste det nog, ty när hon hade något särskildt illfundigt för sig, då var det till mig hon vände sig.

En eftermiddag kom hon till mig och sade: ”I kväll blir det åska. Det ser man på himlens tecken. När det börjar skymma så kom ner bakom ladugården, så ska vi försöka någonting märkvärdigt.” Naturligtvis infann jag mig på utsatt tid bakom ladugården, men Claudia hade ännu inte kommit. Det var en tryckande het dag. Himlen tycktes ligga tät öfver jorden som ett bolster, och det blixtrade på afstånd mellan de åskkladdade molnen. Under ett stort almträd som växte vid ett litet kärr, mellan höga nässlor och gula maskrosor satte

jag mig på en sten att vänta. Alldeles plötsligt stod hon framför mig.

Hon var iklädd en regnkappa som dolde henne helt och hållet, och hade kapuschongen öfver hufvudet. ”Kom,” sade hon blott och tog mig vid handen. Vi gingo ännu längre in bakom ladugården på en liten gård där en jättestor halmstack var upplagd.

”Ser du!” sade hon och pekade på stacken. ”Skulle det inte vara roligt att se den brinna?”

Jag anmärkte att det kunde vara farligt för de angränsande byggnaderna, ja för hela gården.

”Vet du, det tror jag inte!” svarade hon eftertänksamt. ”Den står ju alldeles ensam, och det är ett godt stycke till ladugården. Men tänk dig, först rök, så flammor, höga, röda flammor, ett väldigt midsommarbål! Jag tycker det skulle vara lifvadt att försöka.”

”Och så kostar den pengar!” anmärkte jag. ”Pytt! morfar har så gräsligt mycket pengar. En smula halm mer eller mindre gör honom rakt ingenting.”

”Och så rädda de skola bli!” sade jag i min ångest. ”Ladugårdspigor och drängar och kor och alla människorna.”

”Tror du?” sade hon och såg på mig, som om hon hörde något, hon aldrig hade tänkt förr. ”Men det kan måhända göra dem godt. Nu gå de och sova alla, och kan knappast dra benen efter sig. Tänk hvad de då ska springa! — Ja, vi *måste* försöka det,” sade hon häftigt.

”Se här har du tändstickor. Försök nu bara med en. Jag tänder den, och du sticker in den. Så mycket kan du väl göra för att glädja mig!”

Jag visste nog inte klart hvad jag tänkte göra, men hade dock en känsla af att det var något mycket farligt och vågadt. Men hon stod framför mig med den tända stickan mellan sina små hvita fingrar och såg så bönfällande på mig. ”Söta John! Var snäll och gör det för min skull!” sade hon så smekande.

Jag kunde inte motstå det, jag stack tändstickan in mellan halmen. Emellertid måste den ha slocknat, ty hvarken rök eller eld kom i dagen. ”Då försöka vi med ännu en!” sade hon, och drog eld på en ny sticka. Också den slocknade, och nu blef hon först själf ifrig. Hon skyndade att tända den ena stickan efter den andra, och hjälpte själf med att släppa dem in i halmstacken. Plötsligt kom en stöt af rök som fyrad ur en kanon, och strax efter en lång eldtunga slickande ut genom himlen.

”O, nu brinner det!” sade hon och omfamnade mig våldsamt. ”Tror du det blir förskräckligt?”

Hvad skulle jag svara? Jag var gripen af en ohygglig ångest, på samma gång som jag hade en känsla af att det nu var hopplöst att försöka hindra den olycka, som skulle komma. Men i det samma hördes en genomträngande åskknall. Det blixtrade häftigt, och åskan rullade öfver våra hufvuden som om den skulle krossa oss. — ”Nu vet jag!” tänkte jag. ”Blixten har tändt halmstacken. Därför brinner den.”

Men den brann inte, ty en väldig regnskur följde åskan ögonblickligen och störtade med hoppande hagel ned öfver oss och öfver halmstacken. Det strömmade ned, som om alla himlens slussar varit öppnade. Vi befunno oss stående i en stor vattenpöl.

Claudia såg beständigt tunnare ut i sin mörka regnkappa, som slöt sig tät och våt kring henne. Hon hade blifvit alldeles tyst, och man kunde för resten inte höra hvarandras röster för regnets vilda smattrande. Det hade blifvit kallt i luften, mörkret började falla på, och Claudia smög sig darrande intill mig.

”Ska vi stå så här hela natten?” hviskade

Hvarje husmoder **Barngarderoben** bör prenumerera på Prls för helt år 3 kr.: halft år kr. 1:60. Lösnummer 30 öre.

Hvarje sömmerska **likaså.** 12 häften årligen.

PÄRMAR till IDUN 1909 och föregående år tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50 Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Bufärdsåt.

I DESSA MIDSOMMARDAGAR genljuda skogsvägarna kring Siljans stränder af skällornas klang och vallpigornas visor, där de drifva sina hjordar (eller "buffra" som det heter på bygdemålet) till sommarvistelsen på fåbodvallarne. Kompositören till nedanstående friska me'odi, som är tonsatt till den i Johan Nordlings "Siljan" (del II, sid. 132) inlagda bufärdslåten, har därför förmenat, att den lilla visan just nu kunde tilltala Iduns musikintresserade läsare.

hon i mitt öra. Men strax därefter slutade regnet plötsligen. Månen gick upp öfver skogen som en stor, blodig sköld och alla växter och buskar utandades en stark vällukt, då vi smögo oss hem emot slottet.

Man hade sökt oss med mycken oro, men till min stolthet och glädje sade Claudia:

"John var ju med mig! Han ser alltid efter, att intet ondt skall hända mig."

Nästa dag då jag återsåg Claudia, sade hon sakta till mig och hennes ansikte hade ett nästan högtidligt uttryck:

"Det var allt bra med det där åskregnet, som kom. Det hade nog varit förskräckligt om halmstacken hade brunnit!"

De påföljande åren såg jag blott sällan kusin Claudia. Hvad veta barn om alla de missförstånd, sammandrabbningar och allt öfrigt elände, som stöta människor från hvarandra? Antagligen hade min mor inte varit nöjd med det sätt, hvarpå hon och min far blifvit mottagna af familjen, ty i flere år var det aldrig fråga om att jag skulle besöka Matsbyholm. Då jag åter kom dit, var min far död, och jag var en gosse på fjorton år. Allt hvad jag i min första barndom hade upplefvat på det ståtliga herresätet stod klart för mig som allt det ovanliga brukar göra. Men tydligast af allt mindes jag kusin Claudia. Jag hade egentligen aldrig upphört att tänka på henne, och hon var i mina tankar så olik alla andra, att jag undrade på henne som på något öfvernaturligt och gissade på henne som på en gåta. Jag hade egentligen aldrig tänkt att hon skulle ändra sig, och väntade att hon skulle komma mig tillmötes i korta kjolar, liten och barnslig, som jag hade lämnat henne. — Då jag kom fram till Matsbyholm var Claudia inte hemma. Hon var ute och red, och all min uppmärksamhet var nu dragen åt fönstren, hvarifrån man kunde se hvem som kom upp för allén, som förde till slottet.

Då min morfar sade: "Se, där ha vi Claudia!" sprang jag upp från min stol och blef mörkröd af spänning. Hon kom ridande i galopp med en betjänt långt bakom sig och jag fick genast intrycket af att hon flög. Aldrig hade jag sett en häst dansa så lätt fram öfver jorden, eller en ryttarinna sitta så rank i sadeln.

Hon log upp emot fönstren och hälsade med ridpiskan, och ett ögonblick efter var hon uppe hos oss. "Välkommen, John!" sade hon och slog mig i handen med en smäll. "Det var då roligt att se dig åter en gång. — Jag undrar inte på att du har varit rädd för mig. Kommer du ihåg, då jag ville ha dig att sätta eld på halmstacken? Eller då jag klippte dig och rakade tonsur på ditt arma hufvud. — Den är väl inte kvar?"

Hon tog mig i nacken och böjde mitt hufvud fram. — "Nej! Lyckligtvis har din tjocka peruk tagit öfverhand! Men så liten du är!" fortsatte hon, medan hon drog handsken af. "Jag är ju flere tum längre än du!"

Åter blef jag mycket röd i ansiktet i känslan af min underlägsenhet, men hon klappade mig uppmuntrande på axeln och sade: "Var säker om, att du nog ändå tar försprånget. Ni män äro ju skapelsens herrar."

"Jag är förskräckligt hungrig!" vände hon sig därefter till min morfar. "Låt mig få något att äta nu med detsamma. Sedan kan jag ömsa kläder."

Hon satte sig till bordet, i det hon sköt stolen fram med ganska mycket buller, och så började hon äta med strykande aptit. Hela hennes varelse var ett sådant uttryck för ung-

domlig kraft och hälsa, att man måste le af glädje öfver att se på henne. Då hon bredde sina smörgåsar, märkte jag, att hon hade samma snöhvita, smala händer, som jag redan som barn hade beundrat, och när hon skrattade, hvilket hon gjorde hvarje ögonblick, skeno hennes tänder som en ljusstrimma mellan läpparna.

"Hvarför sitter John och glör på mig så där, morfar?" sade hon plötsligt. "Är jag svart på näsan?" Hvar efter jag slog ned ögonen och försökte uteslutande intressera mig för min kalkkottlett.

En sådan tid jag nu gick tillmötes! Den lyckligaste jag upplefvat, och hvars minne ännu står för mig i en enda solglans. —

De andra kusinerna och tanterna hade ännu inte kommit, och jag var att börja med ensam med morfar och Claudia. Sommaren började, och Claudia tycktes mig vara sommarens genius. Ingen passade som hon till att taga emot och beundra den rikedom, som åt alla håll utbreddes sig omkring oss.

Jag fann henne en dag i en syrenberså, där de väldiga klasarna af gredelina och hvita syrenener hängde ned öfver en från alla sidor.

"Ser du!" sade hon och sträckte båda händerna upp emot blommorna. "Så ska det vara! Inte en eller tio eller tjugo blommor, men hundra, tusen miljoner. Rör dem inte! Låt dem bara hänga och dallra i solskenet. Blir man inte lycklig af att se på dem?"

Hon gick nästan aldrig. Hon sprang fram öfver gräset, och jag följde henne. En dag hade vi klättrat upp för en hög brant, hvarifrån man såg öfver sjön och vida bort öfver landet.

Hon satt länge tyst och såg mot horisonten, men så sade hon plötsligt: "Skulle det inte vara roligt att springa bort på den långa, hvita vägen, som man ser där borta, och som försvinner i skogen? Jag vill se hela världen — hela världen! — hör du! Kommer det en kulle, så vill jag se hvad som finns på andra sidan, och kommer det ett berg, så vill jag klättra till den högsta toppen och se ut emot andra berg — och så upp på dem, och så fortsätter jag hela världen rundt."

Jag kände, som om mitt hjärta hade fått en stöt, ty hon talade inte alls om, att jag skulle följa henne, och det vore då rakt inte värdt att lefva, om kusin Claudia sprunge bort.

"Skulle du vilja springa alldeles ensam?" vågade jag fråga henne.

"Ja visst, alldeles ensam!" svarade hon. "Om inte, — om inte jag finner en prins, som det skulle vara roligt att springa med," tillade hon med ett litet leende. —

En prins! Ja naturligtvis! Det måste vara en prins, som en gång skulle bli värdig att taga hennes hvita hand och kalla henne sin. Förresten tror jag aldrig att jag tänkte på möjligheten af att hon skulle kunna komma att tillhöra mig. Det var nog en hel del år senare jag läste hos Goethe:

Die Sternen die begehrt man nicht,
Man freut sich Ihrer Pracht.

Men jag tänkte nog något liknande, så ung jag var. —

Hon höll mycket af mig och behandlade mig med mycken vänlighet och förtroende, just som man behandlar en kamrat, som är ett halft hufvud mindre än en själf, och med hvilken man aldrig, aldrig ämnar gifta sig.

Min största sorg var att hon kunde rida, hvilket jag inte alls kunde lära mig.

(Forts.)

Glädt och friskt. Helge Sandberg.

Sång. Piano.

mf

Kom Snäl -- la å Spring - löf å
Å al -- la små fäg -- lar de

p

Snö - tup - pa då, Kom al - le vå - re
sjung - a så vällt, Å al - la blom - mor

mf

kit - - tor så snäl - le, För nu ska vi
ly - ser i de äng - jar, Å jag å mi - na

mf

buff - ra till ber - gen de blå, Till
vän - ner, vi vand - ra i dag Till

f

bu - - dom å som - ma - rens gläd - - je.
bu - - dom å som - ma - rens gläd - - je.

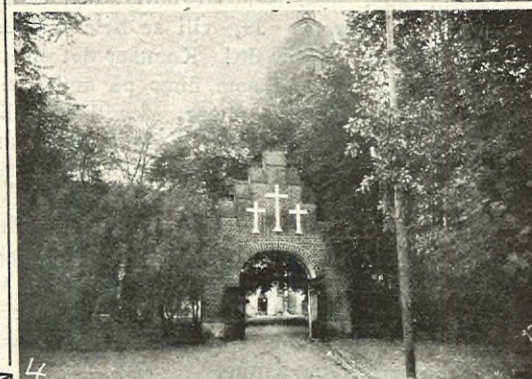
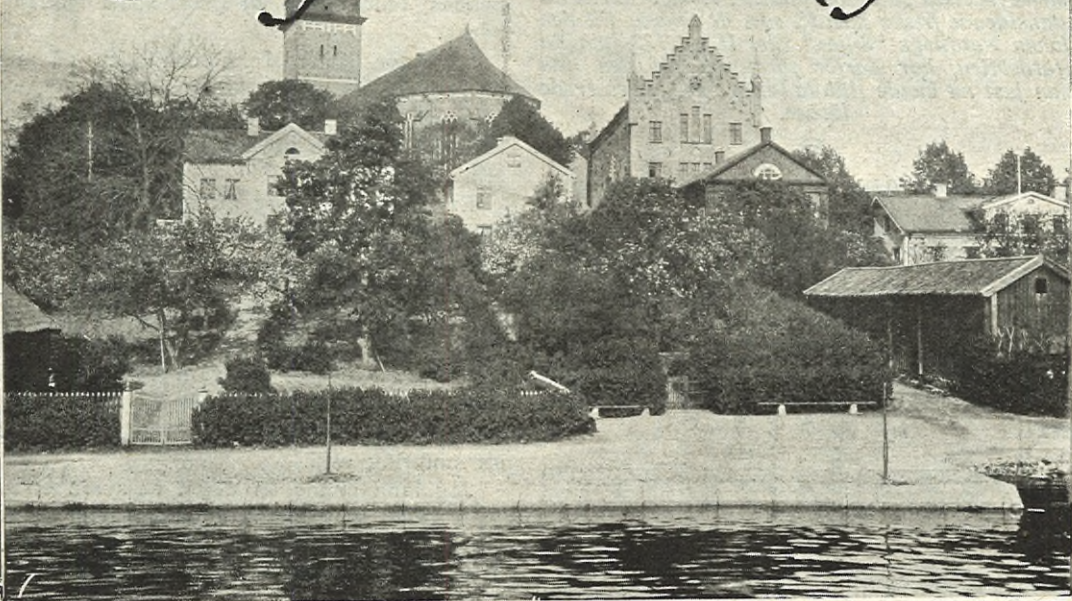

Innan 7 kr. betalas för ett snörlif, bör ifrån
Franska snörlifssömmeriet i Stockholm, 1 Norrmalms-
torg, 1 tr., dess illustrerade priskurant rekvireras.

Salamander alla sorter.
Enhetspris 15,—
Dam- & Herr-Skodon Lyxutföring 18,—

Idyll och Kyrklig Konst.

Den dygdådla svenska fåfången och benågenheten att slå på stort ha bland mycket annat också förstört särprägel hos våra svenska småstäder. Från att ha varit provinssamhällen med den mindre stadens idylliska egenskaper, ha de urartat till en efterapning af storstaden i fråga om husens mått och torgens och gatornas ytor, men utan storstadens lif. De ha därigenom kommit att verka som för stora kläder till en för liten kropp.

Dock återstår ännu en och annan svensk småstad af den äkta typen och däribland är Strängnäs, den gamla uppstaden vid Mälaren, en. Där den ligger på en i sjön utskjutande udde, måleriskt grupperad kring den vackra domkyrkan med sitt röda, af en kopparhätta krönta torn och med täcka små trädgårdar stickande upp mellan staket och husgafnar, gör den ett intryck af fred och harmoni. Är man då stockholmare, en af arbetsjakt och sällskapslif utpinad

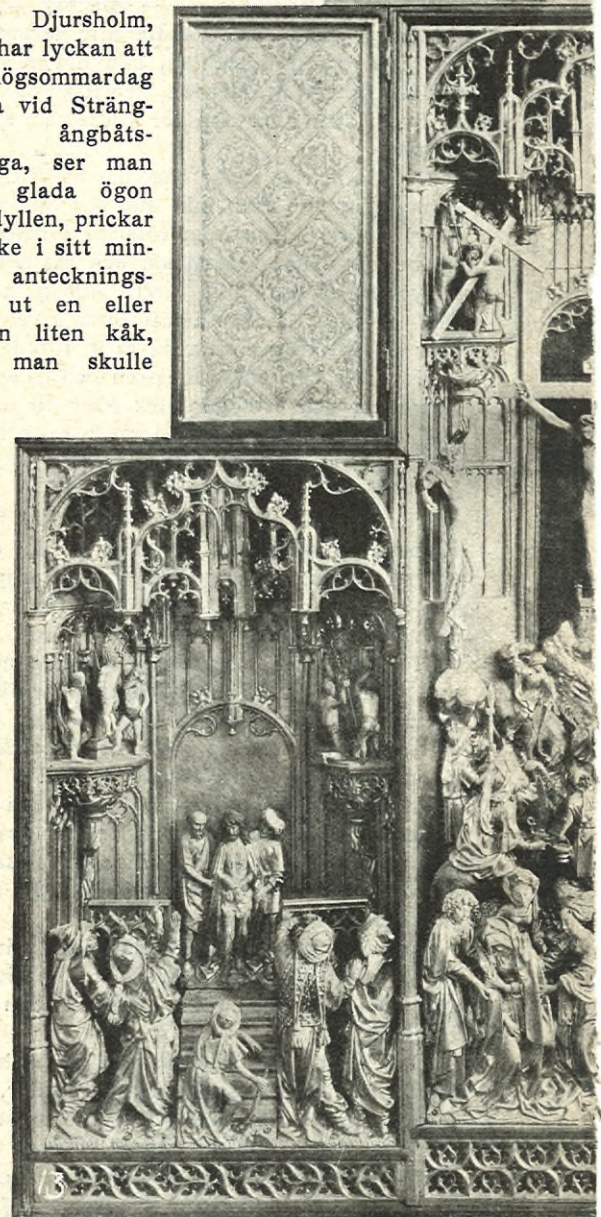
hufvudstadsbo från Östermalm eller Djursholm, och har lyckan att en högsommardag landa vid Strängnäs' ångbåtsbrygga, ser man med glada ögon på idyllen, prickar kanske i sitt minnes anteckningsbok ut en eller annan liten kåk, där man skulle

vilja njuta sitt otium, när storstaden sugit ut ens lifsmärg och obevekligen sagt sitt: nu behöfver jag dig inte längre, nu kan du gå! Men den lilla staden är ej enbart en idyll. Den gömmer också på många och märkliga minnen från vår historia. Ett af de intressantaste är förknippadt med den byggnad, som nu utgör läroverkshuset. Där blef nämligen Gustaf I utkorad till Sveriges konung år 1523. —

Denna sommar kommer helt visst Strängnäs att störas i sin ro af betydliga turistströmmar med anledning af den utställning af äldre kyrklig konst, som i dessa dagar öppnats i gymnastikhuset därstädes.

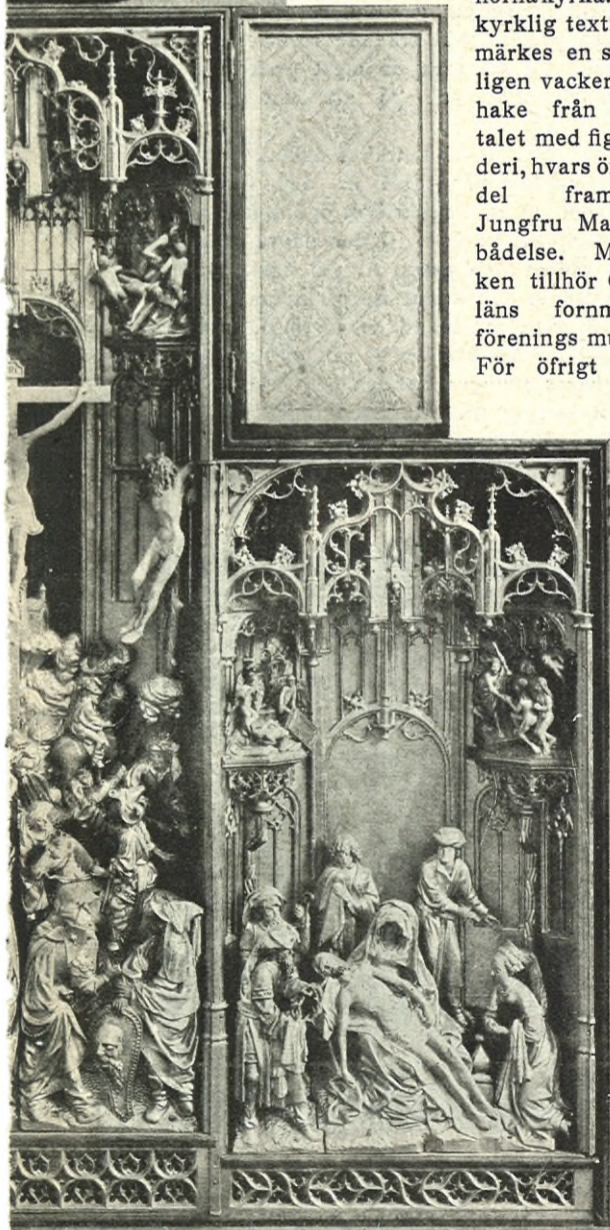
Vi kunna försäkra våra läsare att det är en mycket unik och intressant utställning, som bjudes. Tillkommen på initiativ af

1. Vy af Strängnäs med domkyrkan och läroverket. 2. Domkyrkan från Rådhusorget. 3. Hufvudportalen till kyrkogården. 4. Kyrkogårdsporten åt Rådhusorget. 5. Gatuperspektiv. 6. Gymnastikhuset, där utställningen af äldre kyrklig konst nu pågår. 7. "Widebäckens hus". 8. Björnlundsgården. 9. Strängnäsby. 10. Ångbåtshamnen.

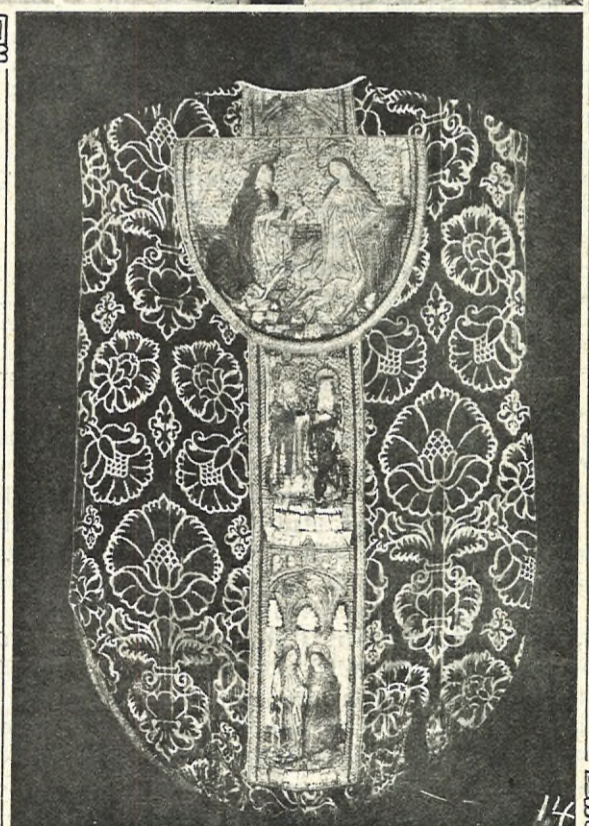
Ett midsommarbesök i Strängnäs.

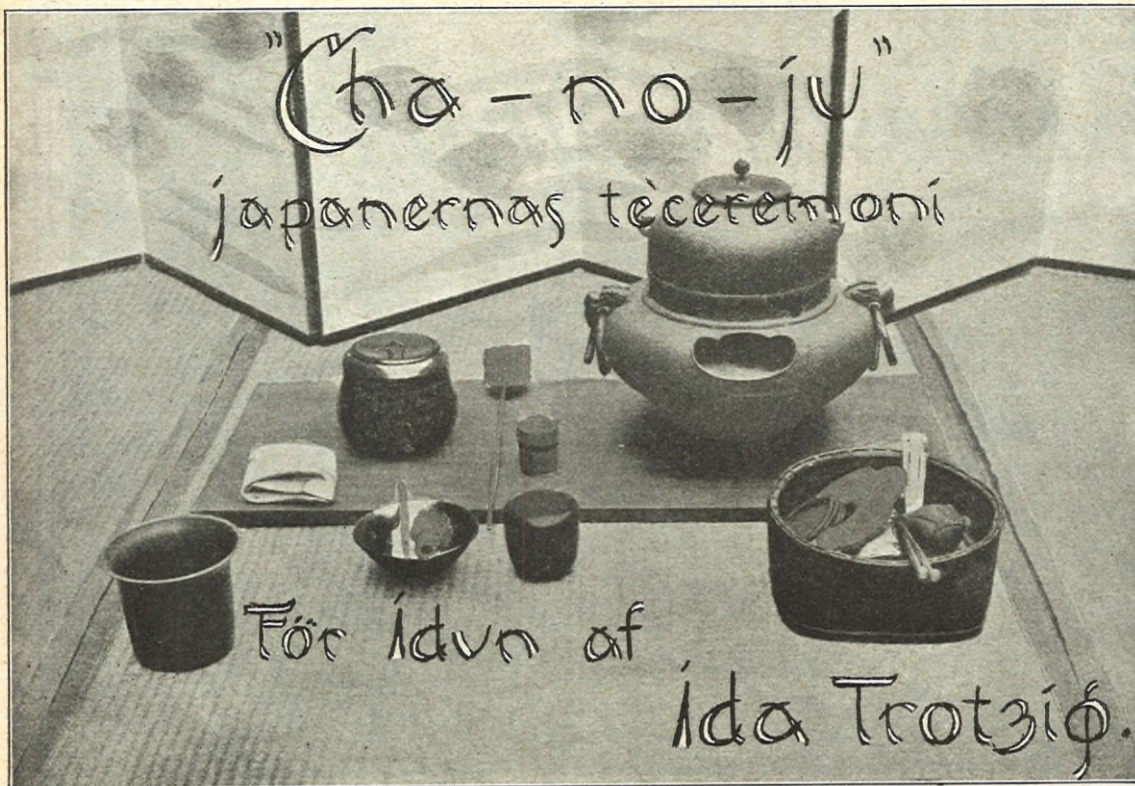
arkitekten dr Sigurd Curman och docenten Johnny Roosval, hvilka jämte fil. kand. friherre Carl af Ugglas äfven varit de pietetsfulla och sakkunnige anordnarna, innefattar den en del gamla kyrkliga föremål från Södermanlands och Närke kyrkor. Syftet med denna utställning — den första i sitt slag i Sverige — är dels att gagna den inhemska konstforskningen, dels att söka åstadkomma en bättre vård och bättre förståelse af de kyrkliga konstverken. Vårt utrymme förbjuder oss tyvärr att ingå i detaljer. Vi vilja endast påpeka några af de förnämsta, här afbildade föremålen såsom "Helig biskop", en pompös trästaty af svensk skola från 1300-talet, vidare Erik Dahlbergs hufvudbanér från hans grafkapell i Turinge kyrka i Södermanland, ett rikt arbete af snidadt, måladt och förgylldt trä. Ett annat arbete af stort intresse är ett altarskåp af Jan Bormans skola, Bryssel, från tiden omkring år 1500 och tillhörande Ytterenhörna kyrka. Bland kyrklig textilkonst märkes en synnerligen vacker mässhake från 1400-talet med figurbroderi, hvars öfversta del framställer Jungfru Maria bebådelse. Mässhaken tillhör Örebro läns fornminnesförenings museum. För öfrigt bjuder

utställningen på medeltida och ännu äldre kyrkliga föremål af alla möjliga slag: altarskåp, epitafier, dopfuntar, krucifix, pällar, altardukar, vapen, målningar etc., föremål präglade af en ömsom naiv, ömsom storsvulnen fantasi och ofta röjande en konstskicklighet af hög rang. De lära i allmänhet ha företett en bedröflig syn, där de hittades undangömda på kyrkvindar och i tornkamrar, men tack vare en konsförståndig och omsorgsfull renovering framträda nu samlingarna i hvad man med ett profant uttryck kunde kalla god kondition. Med tillkomsten af den intressanta utställningen sammanhänger äfven invigningen af Strängnäs' nyrestaurerade domkyrka. Som denna högtidlighet emellertid blifvit något fördröjd och ej torde äga rum förrän efter midsommar, skola vi i ett följande nummer återkomma härtill.

A. Blomberg foto. 11. Helig biskop, trästaty af svensk skola från 1300-talet. 12. Erik Dahlbergs hufvudbanér från Turinge kyrka i Södermanland. 13. Altarskåp från 1500-talet från Ytterenhörna kyrka. 14. Mässhake från 1400-talet från Örebro museum. Albin Andersson foto.

DE OLIKA REDSKAP, SOM ANVÄNDAS VID EN JAPANSK TECEREMONI.

AF ALLT HVAD gamla Japans kultur har att bjuda, är där intet, som mera fängslat mig än de mycket omtalade teceremonierna. Önskan att lära känna deras betydelse hade uppstått hos mig långt innan jag anade, att mitt öde skulle kasta mig bland det mystiska japanska folket. Och då jag äntligen en gång stod på japansk mark, dröjde det ej länge, innan jag bevistade min första Cha-no-ju. Det var svårt att fatta, att det, hvilket då tilldrog sig för mina ögon och hvilket då föreföll så obetydligt och meningslöst, var den beryktade teceremonien. Allt tycktes obegripligt och enformigt, stelt och intetsägande. Af de böcker jag anskaffade kunde intet inhämtas, ty de i tryck utgifna äro blott en slags teceremoniens grammatika, återgifvande de yttre reglerna. Slutligen sammanträffade jag med en japanska fru Shimokawa, dotter till en gammal samurai och beundrarinna af Cha-no-ju, hvilken hon under många år studerat. Med hennes tillhjälp introducerades jag vid flere olika ceremonier, och gamla böcker, skrifna för hand sedan år tillbaka, framletades ur gömmorna, böcker, hvilka räknades såsom dyrbar egendom och hvilka gått i arf inom familjen under generationer. De ställdes vänligt till mitt föfogande...

Och följ mig nu, skall jag visa hvad teceremonien är. Följ mig genom den svala skuggiga trädgården upp till grinden, där värden (värdinnan) bugande står att välkomna sina gäster. Låt oss inträda i den inhägnade, framför rummet belägna trädgården. Det är en liten plats, ett slags förgård. På ena sidan synes en öfverbyggd träbänk, där värden bjuder oss hvila och vänta. Midt emot och till hälften dold af låga buskager och smidiga gröna blad står en vattencistern, hvilken värden nyss fyllt med friskt vatten. Med vatten har han också bestänkt marken och växterna. Dropparne ligga ännu tindrande på bladen och friskhet strömmar genom luften såsom efter regn... Plötsligt ljuda tonerna af en klocka, först sakta långa toner, så kortare, så åter långa. Gästerna förstå, att de nu kallas in i ceremonirummet. En och en gå de bort till vattencisternen för att skölja mun och händer, och allt efter som de blifva färdiga, vända de sina steg mot det samma, utanför hvilket de aftaga sina sandaler.

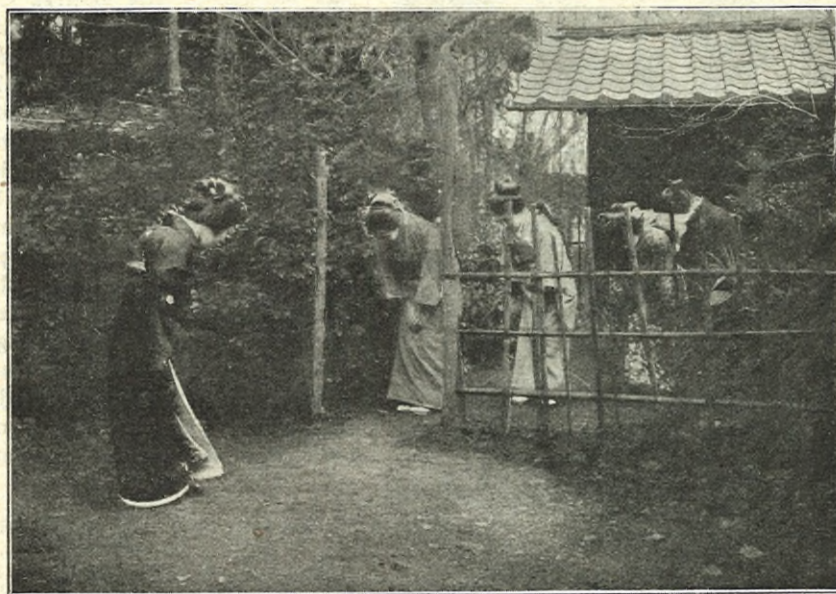
Här var det, som krigarne fordom aflade sina svärd, ty beväpnad vågade ingen beträda terummets fredliga område. Förmämsta gästen visar vägen. Han drager försiktigt från den lilla inträdesluckan, hvilken är så låg, att han måste krypa på händer och fötter för att komma in. Detta är en af Rikkins idéer. Rikkin, den gamle vördade lärare, för hvilkens namn hvarje japan böjer sitt hufvud, — han fann sättet att krypa in mera öfverensstämmande med smaken, än att rätt och slätt som en vanlig människa gå in genom en dörr. Hvilket arbete har han icke haft för att samla och systematisera allt det säregnaste och egendomligaste, han under en lång lefnad upptäckt.

Inkomna i rummet finna gästerna detsamma nästan tomt. Där råder en enkelhet och tomhet, inför hvilken vi, västerns folk, stå främmande. Intet finnes, som kommer ens blickar att oroligt irra omkring. Allt är lugnt, rent, färglöst. Blott i takonoma, i alkoven, hvilkens golf är ett trappsteg högre än rummets och afsedd för aristokratiens höge representanter, hänger en tafla. Den föreställer antingen ett landskap, en högt aktad person, eller ett tänkespråk, konstnärligt präntadt med svarta kinesiska tecken.

En järnkittel fylld med vatten står på den i golfvet inmurade eldstaden, hvilken begagnas vid vinterns ceremonier. Detta är allt. Inför taflan knäböjer den inträdande. Han betraktar den med vördnad och låter sin inbillning, påverkad af dess motiv, irra långt bort till någon naturskön plats, där hans tankar älska att dröja, eller begrundar han de mystiska ord, han nyss sammanstafvat för att utforska deras dolda

mening. Äfven järnkitteln betraktar han noga och sätter sig sedan på en honom anvisad plats på golfvet. Och när alla sitta där högtidligt, stilla, andäktigt väntande, fråndrages ännu en annan lucka och värden synes utanför i sittande ställning. Han bugar sig så djupt, att han med pannan nästan vidrör golfvet. Därefter inträder han. Han bär med sig de föremål, hvilka skola användas vid första ceremonien, då träkolet ordnas och rökelse brännes. Därtill hör själfva träkolskorgen med kolet, fjäderborsten, eldtångerna, en bricka och ringar för kitteln samt en liten ask, vanligen af porslin, hvori rökelsen ligger i form af 3 små bollar. Nu börjar värden sitt "temae", men var försiktig att ej med ett missgrepp störa ordningen på de rörelser, du med så mycken möda inlärt. Det har tagit år af tålmodig öfning att förstå, hur kolet skall behandlas och nedläggas efter en gång för alla fastställda regler. Himlen, jorden och människan, dessa principer återfinna vi, när värden försiktigt med eldtångerna placerat de dyrbara kolen. Gästerna hafva flyttat sig närmare eldstaden och följa med spänd uppmärksamhet värdens utförande af rörelserna. Högt beundra de hans skicklighet, ty endast erkännande ord få uttalas, skulle de äfven i tysthet kritisera, ja, skratta åt hans klumpighet. Och är kolet nedlagt med skicklighet, uppstår snart en präktig eld, som kommer vattnet att sjuda och ljuda, såsom de säga "liksom vinden i furornas toppar", och på hvilket de älska att lyssna som på musik. Men oafbrutet och tigande fortfar värden med sitt arbete, till dess han slutligen nedlägger rökelsen, hvars doft sprider sig i rummet, uppriskande och renande. Då kitteln ännu en gång står på elden, ordnas de använda kärlen och nedläggas i korgen, på samma sätt som de till en början voro placerade, och det med dessa precisa, väl tränade rörelser, hvilka äro beräknade att vara de mest praktiska, de mest tidsvinnande och på allt sätt de lämpligaste.

"Tillåter du, att vi betrakta asken, i hvilken rökelsen förvarats?" Det är den förmämsta gästen, som vid ett föreskrifvet ögonblick ställer denna fråga till värden. Efter några minuters tystnad räcker han asken åt sin gäst, hvilken oftast mottager den krypande på knäna. Egenomligt är det, att bland de föremål, som användas vid ceremonien, finnes rangskillnad. Åtskilliga bäras i högra handen och tilldelas upphöjda platser, andra intaga en lägre ställning. Den lilla rökelseasken, "kogo", är den förmämsta af föremålen i träkolskorgen. Den kan

GÄSTERNA MOTTAGAS.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2:—	Idun 1908 (med julnumret)	5: 50
Idun 1893 (nr 1 felas)	2:—	Idun 1909 (med julnumret)	6:—
Idun 1895 (utan julnummer)	2:—	Iduns julnummer 1894	0: 20
Idun 1904 (med julnumret)	4:—	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1906 (utan julnummer, nr 25 o. 52 felas)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 50
Idun 1907 (med julnumret)	5:—	Bargarderoben 1905, komplett	2:—

LÄS!

De tyska

pressmännen

i Stockholm.

DE TYSKA PRESSMÄNNEN I LOGÅRDEN EFTER AUDIENSEN FÖR KONUNGEN. 1. DE TYSKA GÄSTERNAS FÄRDLEDARE REDAKTÖR GEORG SCHWEITZER. 2. PUBLICISTKLUBBENS ORDFÖRANDE REDAKTÖR HARALD SOHLMAN. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

vara af olika former, men det enkla och smakfulla i form och färg skattas mycket högt, högre än blott det dyrbara, skulle det sakna stil.

“Hvarifrån har du erhållit “kogon“? Kan du berätta oss dess historia?” Så fortsätter den förnämste gästen och värden hämtar genast en liten trälåda, i hvilken asken bevaras och på hvars lock dess historia och intyg om dess äkthet står skrifvet. Med hvilken pietet läses icke detta och betraktas och beundras icke den lilla tingesten. Med hvilken varsamhet vidröres den icke, och för att skyddas innan den nedlägges i lådan, instoppas den ofta i 5 eller 6 olika små dyrbara påsar af siden eller brokad. Efter denna beskådningsceremoni, hviken utföres efter etikettens stränga lagar, bär värden ut korgen och visar därmed att denna del af ceremonien är slut.

Gästerna kvarsitta, ty nu skall Cha-no-jus middag serveras. Af de kostbaraste och ovanligaste ingredienser tillredas dessa läckra måltider efter en alltid stående menu. Allt lämpas på det noggrannaste efter smakens och kokkonstens lagar. Bland alla de mångfärgade rätterna finnes ej någon nyans, som bryter sig oharmoniskt mot en annan och de oräkneliga små kopparna, faten, brickorna stå, hvad form, färg och material beträffar, i fullkomlig harmoni med hvarandra och så placerade, att man äfven här kan återfinna den kinesiska filosofiens principer, in och yo, den manliga och kvinnliga. Under middagen drickes den ceremoniella skålen och i det värd och gäst dricka ur samma kopp, tolka de sina känslor, af vänskap, broderlighet och jämlikhet.

(Forts.)

SVERIGE GÄSTAS i dessa dagar af ett 20-tal framstående tyska pressmän, representerande och i flere fall chefredaktörer för lika många af Tysklands ledande tidningar. Såsom förut vid liknande tillfällen är det Svenska Publicistklubben, som står som inbjudare af och värd vid besöket, som kommer att räcka till den 3 juli eller omkring 14 dagar.

Lördagen den 18 afreste våra gäster med chefredaktören för Berliner Aktionär Georg Schweitzer som färdledare från Sassnitz med den svenska färگان till Trelleborg. Därifrån gick färden via Malmö till hufvudstaden.

Sedan trenne dagar, hvilka man på bästa sätt sökt göra instruktiva och angenäma för resenärerna, ägnats Stockholm och dess omgifningar, afreste de tyska gästerna öfver Elfkarleby och Dalarna, där bl. a. äfven Anders Zorn besöktes, upp till Lappland ända till Abisko. De komma äfven, hoppas vi, att återvända till sitt hemland med en så pass allsidig kännedom om svensk natur, folklif konst och industri, som den relativt knappt tillmätta tiden medger. Vinsten af detta besök, som kvarstår sedan festdagarna och den angenäma samvaron äro slut, är också den, att genom den tyska pressens förmedling uppmärksamheten kommer att dras till Sverige och kännedomen om vårt land och dess resurser kommer att ökas. Att detta endast kan vara oss till nytta äro vi ju förmätna nog att känna oss fullt öfvertygade om.

Redan Stockholmsvistelsen, mottagningen å slottet, banketterna på Saltsjöbaden och Hasselbacken, ha om man får döma af gästernas egna uttalanden, gjort ett angenämt intryck, och hvilket färden norrut, genom vårt midsommarljusa land endast bör förstärka.

Färgerna.

I anledning af artikeln: Sörjer man med kläderna?

DÄRUTE PÅ FJORDEN kommer en vit ångare. Hvad effekt gör den inte på det blåa vattnet, som sakta skvalpar omkring honom denna sommarmorgon. Egendomligt att tänka sig att man förr ej använde denna färg på fartyg. Man inbillade sig nämligen att den hvita färگان ej skulle stå sig. Men så en vacker dag, när en ny ångare var byggd på Lindholmens varf, bestämde sig dess blifvande kapten — en släkting till den, som skrifver dessa rader — att låta måla den vit. Man ruskade så vist på hufvudena, men vit blef den målad, och allmänt omtyckt blef den, där den som en vit fågel gled fram mellan skären. Ty som sagt: det blåa och hvita passa bra tillsammans. Se på naturen, som väl ingen kan fränkänna vara den störste konstnären, hur hon låtit de flesta sjöfåglar bli hvita.

Den hvita färگان har blifvit kallad oskuldens. Det är väl mest därför att man tänker sig den alltid fläckfri. Annars vill jag säga att det finns ingen färg — om man nu vill kalla den färg, hvilket den ju egentligen ej är — som så kan tjusa och dära. Se i skymningens stund helt hvita toaletter, det är, om något, lockande, därande, tjusande, hypnotiserande, sinnesretande.

Den röda färگان är ärans, maktens och kärlekens färg. Därför kunglighetens purpurfärgade mantel och brudens röda rosenbukett.

Den blåa färگان skulle jag vilja kalla ungdomens, och det är ej för inte, som de flesta ungdomar gärna sätta på sig åtminstone blåa fladdrande band.

Uppgif lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur

fullt tillförlitliga, moderna och eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjölmonster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmonster 50 öre, Kragmonster (Pellerin) 50 öre, Kappmonster 60 öre, Nationaldräktmonster 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Norrandsgatan 16, Stockholm,

Mönsteraffären "Chic".

Den gula är solens, vårblommornas och guldet färg. Alltså den lifgivande rikedomens och den färg, som skimrar så väl i rikedomens salar som omkring den enkla stugan, där maskrosorna glänsa och lysa i det fuktiga gräset.

Det gröna är naturens festdräkt, den smeker ögat och lugnar sinnena. Den har också blivit kallad hoppets, det evigt återkommande, det evigt på nytt födda.

Väl att den svarta färgen börjat ge vika. Den har sannerligen passat pessimismens tidevarf. Jag vill inte neka till, att de svarta dräkterna både äro praktiska och distingerade, men hu, så de kunna skrämman. Har man inte sett svart på länge, så får man en riktig skräck i blodet vid anblicken af en dylik. I synnerhet af sorgdräkten.

Människan är en underlig varelse. Hon är i sanning mycket ovis, ehuru hon tror sig motsatsen. Och det är så mycket, hon aldrig reflekterar öfver, ty då skulle åtskilligt bli annorlunda. Så t. ex. de ännu här gängse svarta sorgdräkterna. Kan någon neka till att, om någonsin en människa behöfver uppmontras för att rakt af ej förintat genom en sorg, så är det väl, när en kär anhörig eller vän har lämnat oss för alltid. I stället för att då med hela sin vilja försöka skingra sorgen och vemodet med åtminstone glada färger — ty ljusa färger åstadkomma mera glädje än någon anar — klär hon sig i svarta hucklen för att ännu mera fördystras och för att så länge som möjligt ha sorgen för ögonen. Ingen kan ju jaga saknadens sorg på flykten. Den är nog bofast i hjärtat i alla tider, men det är ens plikt att åtminstone lätta på den så mycket som möjligt. Behöfva inte de lefvande hela ens kraft — skall man offra den åt de döda, som man ej mera kan hjälpa. O, huru dåraktigt!

Och för öfrigt — är ej det hvita mera dödens färg? Vinterns hvita bärtäcke och dödens hvita kinder visa oss detta. Skulle man åtminstone ej kunna utbyta den svarta sorgdräkten mot den hvita — som det ju också brukas i ett och annat land? Det skulle i all synnerhet om sommaren vara mycket mer praktiskt och hälsosamt, ty svart är ju hart när omöjligt.

För öfrigt sörjer man ej med kläderna, men för att utreda den saken behöfdes en artikel för sig.

ANNA TÖRNSTRÖM.

Biskop Rogges tofflor.

Efter en sägen från Strängnäs af
Julia Svedelius f. von Heijne.

I STRÄNGNÄS DOMKYRKA förevisas i "Rogges kammare" hans broderade fotbeklädnad, som för sin ålder och märkliga historia prisbelönades på världsutställningen i Paris.

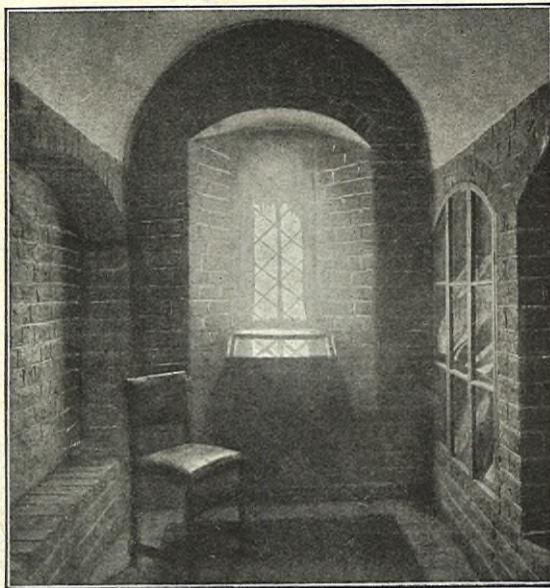
DET HVEN och tjöt, då stormilarna svepte kring den gamla domkyrkan och de frostbitna löfven dansade i hvirflande fart kring hörn och utsprång för att packa sig till en brun knastrande massa i vinklar och vrår emot läsidan.

Målarvägorna slog mot stranden, det brusade och dånade som i upprorisk vrede, det klirrade mot strandstenarna som af krossadt glas, då vägorna vräkte isörja i vassen.

Det var en natt för tjufvar och troll. Folket, som bodde i de låga husen vid Västerviken, hade af fäderneärfd vana gjort ett korstecken i luften, då de lade haspen öfver fönsterluckan. De trodde det skulle hindra storm och eldsolycka. De mindes allt för väl, hur eldgnistorna hade flugit och tänt gård vid gård en liknande stormnatt.

Vedskutorna, som fört timmer upp till Stockholm, hade ej vågat sig ut på Granfjärden, utan ankrat bakom udden.

Skepparen hade läst undan det starka hembryggda ölet, för att folket ombord skulle vara lätt väckta och tilltagsna, om ankarkättingen sprang natttid.

BISKOP ROGGES KAMMARE I STRÄNGNÄS' DOMKYRKA.

Det rasslade och slog i tackel och tåg kring bärgade segel.

Inne i domkyrkan suckade det tungt ibland hvalven, det sjöng i de blyinfattade rutorna.

Vid prinsessan Isabellas sarkofag hade man några dagar förut hängt en krans af sammanbundet lingonris. För vinddraget slog kransen jämna, hårda slag mot den hvita bildens pipade marmorkjortel. Men det finmejslade barnansiktet log tryggt. De alabasterhvita händerna voro knäppta i evig bön. —

Vid skenet af ett hemstöpt vaxljus satt mästare Lars i biskopsgårdens gavelfrum.

Med hufvudet i händerna lutade han sig ner öfver ett med ilbud från Stockholm kommet pergamentsbref, med vidhängande kungligt sigill.

Brevet var från drottning Kristinas skrivare, och dess innehåll tycktes sätta myror i hufvudet på den vällärde magister Lars.

"Om två dagar resa vi," läste han, "dessförinnan måste de vara här, på allernådigaste befällning varder detta Eder till all efterrettelse meddeladt."

Då biskopen i Strängnäs läst detta bref, hade han i vredgad ton utropat: "Nej, vid min kräckla, detta kommer att ske!"

Förr må hon hos påfven i Rom utverka, att bannstrålen träffar mitt hufvud, än jag böjer mig för denna förryckta kvinnonyck!

Biskopen hade ej fäst ringaste afseende vid de ord, hvarmed brevet slutade: "Om relikens skattas för högt att frivilligt utlämnas, så är drottningen villig, att till det bud, som öfverbringar den, betala den summa i reda pengar, som önskas, och skulle säkert den i Herranom afsomnade Biskop Rogge mer akta, att kyrkans kassa stärkes till gagn och fromma för församlingens fattiga, än att hans fotbeklädnad gömmes inom kyrkan."

Vidare hade vidlyftigt ordats om, huru väl drottningen hade sig bekant, att biskop Rogge högt aktats af den helige fadern. Emedan så varit fallet, önskade drottningen få nalkas hans heliga stol, iförd samma skor, hvilka Strängnäs fromme biskop burit den gång, han knäföll i Rom, när drottningen nu ville föra ett Gudi behagligt lif bland fromma trossyskon.

Mästare Lars vek ihop pergamentsbrevet, reste sig med möda och gick långsamt fram till fönstret, som vette ut åt sjön.

Det knakade i poppelgrenarna utanför, och det drog från fönstret, så att den gula ljuslågan fladdrade i tennstaken, som stod på furubordet.

Det var ett mycket fortligt rum, som biskopen gett sitt skrivvarbiträde. De få enkla möblerna vittnade om stor fortlighet, de voro illa skamfilade af tid och använd.

Lars stod och stirrade ut i nattmörkret och tänkte på, hur många som få bo i fattigdom vägg i vägg med gyllenläder och sniderier.

Hur hade han inte arbetat och knogat i sin dar! Slitit ut både kropp och själ i detta lefvernets bekymmer och för hvad lön?

Ända till denna hväll hade han knogat på utan tanke att någonsin kunna få det bättre. Han hade aldrig sett någon annan möjlighet än sitta och skriva mot husrum och vedbrand som lön. Hur det skulle bli när pennan föll ur den redan darrande handen, därpå hade han aldrig funderat.

Hvem var det väl, som inget honom denna tanke, som sedan några timmar borrar sig allt djupare in i hans medvetande?

Hela hans lif skulle i ett slag kunna omgestaltas. Han skulle inte vidare behöfva gå omkring i sin blanknötta kappa och buga och truga för några räntedryga daler.

Hela lifvet skulle ljusna, det fattiga skrivvarbiträdet

skulle få anseende, man skulle inte längre se ned på honom, som aldrig förmått klättra högre upp.

"Herre Gud," pustade han, "inte förmenar väl du fågeln att plocka bär ur körsbärsträdet, fast han gör sig till tjuf efter människors sätt att tänka. Du ser att ingen blir fattigare, men fågeln slipper svälta ihjäl."

Om jag nu vinner mig en summa pengar, hvem skadar jag därmed?"

Till slut började mannen vid fönstret nästan småle. Han såg sig själf i stånd att hjälpa andra — han, hjälpa andra, åh! — Ett djupt förlösande andetag blandades med stormtjuset utanför.

Hur underligt hade inte allt länkats. Hade han inte kvällen förut fått tillstånd att resa öfver till Selaön och stanna borta tre dar för att ordna med stackars mors begrafning. Ingen skulle således fästa sig vid hans frånvaro. Att få kistan i jord tog föga tid. Här var inte fråga om några utsmyckningar, minsann.

Sedan skulle han fortsätta till Stockholm, och dröjde det öfver med hemkomsten, fick han väl alltid finna på någon råd till undskyllan.

Nu hade han fått klarhet.

Ur den metallbeslagna portföljen framtog han ett pappersark af det slag, han använde vid renskrifning af cirkulär till stiftet. I det han ersatte det nästan utbrunna vaxljuset med ett nytt, började han tala högt: "Gud hjälpe mig till lif och själ, att aldrig glömma ge kollekt i häfven, då sådan påbjudes för de fattiga."

Gåspennan raspade medan bokstäfverna fylkade sig till ord.

Han upplyste i höfviska ordalag och såsom de voro skrifna i herr biskopens egen stil, att de omförmälda tofflorna voro sedan långliga tider skattade såsom en dyrbar klenod för kyrkan och församlingen.

De kunde ej med guld uppvägas. Hur gärna man villfore drottningens önskan, kunde de dock ej utlämnas.

Efter mycken öfverläggning hade konsistoriet emellertid beslutat att borttaga den ena sulan, den till höger fot. Densamma fot på hvilken biskop Rogge med all sannolikhet hvilat, då han böjde knä framför påfvestolen.

En af alla högst betrodde person, mästare Lars Alstadius, gafs i uppdrag att öfverlämna densamma sulan, med det förbehåll likväl, att för ingen omnämdes hvad man sig sålunda med en af kyrkans skatter företagit. Till utdelning bland de fattiga begärdes — — — här stannade pennan en lång stund, innan den rundliga summan nedskrefs.

Med hornlyktan gömd under den för vindfånget fladdrande kappan smög sig mästare Lars med ljudlösa steg ner för trappan och ut i nattmörkret och stormvädret.

Gång på gång ville han snafva öfver grafhällarna. Det var med nätt nöd han kunde ta sig fram uppför den branta kyrkogårdsbacken, som reste sig strax utanför biskopsgården.

Det gnisslade i den tunga ekportens gångjärn, då han ändtligen lyckats skruva in nyckeln och öppnade. De nyligen hvitmenade pelarna, som uppburu hvalfven, reste sig för hans blick som jättevälnader i lik-svepning.

Han skrämdes för det ekande ljudet af sina steg öfver stenhällarna, som buro inskriptioner och minnesrunor af i Herranom saligen afsomnade rättfärdiga män och kvinnor, de där redligen vandrat.

Hans hand darrade så, att hornlyktan svängde, medan han trefvade sig upp genom den smala trappgången till Rogges kammare. Isande fläktar kommo honom att rysa. Det var som hade osynliga skuggor trängt honom i vindeltrappan.

Så var han då slutligen däruppe.

Där i en nisch stod en Mariabild med barnet. Den lille sträckte sina armar ut mot det tomma dunklet. Där i en annan murad nisch stodo band vid band i hårda läderpärmar dyrbara handpräntade volymer. Resultat af trägna arbetstider i denna afskilda kammare, där Rogge trängt djupt i forskning och vishet.

Lyktan kastade sitt flämtande sken öfver väggarna, då mästare Lars böjde sig öfver glasskrinet, där tofflorna gömdes, upptog den ena och lossade sulan.

Han måste oupphörligt hålla upp med arbetet; han vände sig om, lyssnade och ådern i hans panna svällde hög.

Hvilka syner kunna väl i hemskhet mätas med ett ondt samvetes skräcksyner. — — —

Om fyra dagar var mästare Lars hemma igen.

Hans gamla kappa var ersatt med en ny. Ett ek-skrifbord prydde innan årets slut upp hans rum.

Men det förunderliga var att lifvet blef inte mer ljusfyllt för det.

Då han gick omkring i staden, blefvo de fattiga snart vana att berättat honom sin nöd, ingen hörde på som han, ingen delade så gärna med sig.

Då fattigmans välsignelse lästes öfver mästare Lars, hördes han bara sucka tungt och rufvande. Inte förr än han låg i själätäget kände han det så lätt att lefva, att han vågade dö.

Så tung kan till och med en sula lägga sig på en människas samvete.

Från Rue de la Paix till Strandvägen.

1. Klädning af himmelsblå liberty, skärp och broderier i guld och blått, hatt med himmelsblå plym.

HUR SKALL MAN arrangera den mera osynliga delen af sin toalet? Hur skall man gå klädd "under"? frågar en god del af mina korrespondenter. Det ser ut som skulle frågan kunna ha ett ganska allmänt intresse, och vara värd en liten utredning. Några nya och epokgörande moder finns det ingen människa, inte ens i Paris, som orkar hitta på.

Antingen man är frusen eller varmblodig, gäller ett stort axiom öfver allt annat, och det är att underkläderna skola vara så lätta som möjligt, och att de skola lämna kroppen största möjliga frihet. Med detta menar jag icke endast att man icke skall ha ett hårdt åtsittande snörlif, utan jag menar först och främst att dräkten i sin helhet skall vara så anordnad, att den gifver kroppen i sin helhet största möjligheterna att "andas". Detta göra vi som bekant icke endast genom näsan, utan äfven till en ganska stor del genom huden, hvilkens funktioner i allmänhet äro synnerligen viktiga för hela människans välbefinnande.

Det är mindre hälsovådligt och dumt att ha ett kort snörlif, som endast sitter åt och hämmar midjepartiets fria funktioner, än att bära underkläder, hvilka i sin helhet kapsla in kroppen i ett ogenomträngligt och hindrande hölje. Personligen är jag fast öfvertygad om att svenskorna i allmänhet ha allt för mycket kläder på sig, och jag tror att både deras hälsa,

renlighet, portmonnä och utseende skulle

vinna på en inskränkning i underklädernas antal. Och nu till saken!

Som detta är menadt att vara en praktisk anvisning, afstår jag från alla rapsodier öfver huru fina underkläder böra se ut, det får vara till en annan gång, och är i och för sig ett mycket långt och intressant ämne. I vårt dyra och kyliga Sverige böra landets döttrar åsidosätta koketteriets mera subtila raffinemang och mangrant iföra sig s. k. kombinations närmast kroppen. Dessa skola vara långarmade om vintern, för att klädningslivens otvättbara foder icke någonstades skall få tillfälle komma i beröring med den alltid i verksamhet stadda huden. Om somrarne, när det är varmt — fruktansvärdt varmt! — och man snobbar med tvättbara blusar, är det lika nödvändigt att ha kombinationsutan några armar alls.

Man skall icke använda ylletrikå, och icke några andra fantastiska ämnen heller, utan genast börja med bomull, både till sommar och vinter, men af en stadigare kvalitet till vinterbruk. Numera finnas i alla större stockholmsaffärer flera prislägen att välja på.

Ofvanpå sina kombinations skall man under den varma årstiden bära ett snörlif och därofvanpå en underkjol, samt om blusen är genomskinlig en cache corset. Och inte ett dugg mera! Snörlifvet håller jag på. Kläderna sitta ej ordentligt eljes, och planschetten, hur tunn den än är, utgör en alltid närvarande varning till vederbörande att hålla sig rak. Intet förargar mitt modekäsöshjärta såsom att läsa och höra alla de protester som från i hygien sakkunnigt håll publiceras mot "det farliga snörlifvet". Om man protesterade mot de sekunda fabriksvaror som öfver hela landet föras i handeln, kunde det vara någon mening med det, men det kan omöjligt vara rätt att protestera mot föremål, dem man icke känner och aldrig sett. Och ännu så länge är det exempelvis säkerligen endast ett försvinnande fåtal landsortsläkare, som sett ett ordentligt snörlif.

Ett sådant kan till sommarbruk vara utan några fjädrar alls, en tunn och böjlig planschett, samt en aluminiumfjäder i ryggen, är allt som behöfs. Livvet får icke i så fall nå mer än 10 centimeter ofvan midjan, men detta är tillräckligt. Är man fet är en brösthållare i hvarje fall bättre än ett högt snörlif. Med vin-

3. Modell Margaine Lacroix. Klädning af rosafärgad gaze med underklädning af skiftande silkesmusslin. Tyllspets med silverfransar.

2. Modell Drecoll. Klädning af svarta och hvita chantillyspetsar, schal af grön silkesmusslin, broderad i guld.

terns tyngre kläder kan man lägga sig till med ett par fjädrar i sidorna, de kunna säkerligen ingen skada åstadkomma. Själftva livvets form skall vara så rak fram till och så väl byggd efter kroppen, att snörning omöjliggöres. De gammalmodiga snörlifven med täta grupper fjädrar och tre fjädrar i hvarje grupp, äro lika förkastliga ur koketterisynpunkt, som ur den mera fruktade hygieniska.

Till vinterbruk äro de ofvan angifna plaggen tillräckliga, om man tillägger ett par benkläder, hvilkas värmegrad får stå i direkt förhållande till hvars och ens frusenhet. Äfven starkt anemiska och känsliga damer reda sig mycket väl med detta system, och de må bättre af det, rent subjektivt sedt!

GWEN.

Rättelse.

I ARTIKELN "Ett betydelsefullt 10-årsjubileum" i föregående nummer uppgafs af misstag, att fröken Tekla Åbergs högre läroverk för flickor är stationerad i Lund: skall vara Malmö. De i sammanhang med artikeln reproducerade fotografierna härrörde från Rahms atelie därstädes.

Jakobs brunn.

INDIANHÖFDINGEN Svarta Korpen ligger på magen i dörröppningen till sin wigwam och funderar.

Svarta Korpen har brunt, rufsigt hår, prydt med diverse tupp- och kråkfjädrar, och en liten stubbig hängklädnad, som flaxar alldeles vildt för hvar gång den store höfdingen sparkar till med sina trinda, brunstekta ben.

Ty Svarta Korpen är ingenting mer och ingenting mindre än en liten dam vid namn Anna-Stina, sex år och sex månader gammal, världens knubbigaste och argstaste indianhöfding.

Svarta Korpens ögon stirra runda och fundersamma ut öfver gårdsplanen, bort emot den gamla trasiga brunnen vid brygghuset. Där bakom på stallgården står tuppen och sprattlar i gödselstacken. Allt emellanåt ger han till ett skrockande för att narra hönorna, att han hittat något extra delikat. Svarta Korpen har för länge sedan genomskådat honom: om hon vore en höna, skulle hon aldrig, aldrig i världen tro på honom...

Utanför vagnboden lyser det rött i en skrefva mellan stenarna — det är de första smultronen för i år. Svarta Korpen vet, att om hon inte tar af dem i kväll, kommer Karl Erik att få syn på dem. Och då får hon ingenting med af dem.

Karl-Erik och tuppen ha onekligen litet tycke af hvarandra — lika viktiga och luriga och otäcka — ja, lika, lika otäcka... Svarta Korpen hatar Karl-Erik. Ty om Svarta Korpen gör sig en koja i båtskjulet under stora båten, som hon kan krypa in i hel och hållen, så bygger Karl-Erik sig en väldig stuga af ved inne i vedboden, där han kan stå rak — och hittar Svarta Korpen en död näbbmus, så hittar Karl-Erik en stor, fet kvarnrotta. Tatuerar Svarta Korpen sig med körsbärssaft, så sticker Karl-Erik sig med en knappål och målar sig med blod — och flyttar Svarta Korpen upp klabbarna på sina stylvor i jämnhöjd med magen, så flyttar Karl-Erik upp klabbarna på sina i jämnhöjd med näsan. — Och så brunnen — å, hvad hon hatar Karl-Erik för den brunnen!

Se saken är den, att Svarta Korpen älskar brunnen öfver allt annat där hemma på gården. När ingen ser det, kan det hända, att hon smyger sig fram till den och stryker efter kanten på den så varligt och ömt, som om hon vore rädd att ta för hårdt i den. Om kvällarna, när hon ligger i sin säng och kniper ihop ögonen och låtsas sova, trippa alla hennes tankar på små lätta, nätta fötter dit ner, och så fort mamma låst dörren efter sig, är Svarta Korpen uppe ur sängen och framme vid fönstret och nickar godnatt åt brunnen.

Ty Svarta Korpen vet, att brunnen känner sig så ensam. Den har ingen annan än henne. Det är bara Svarta Korpen, som har reda på det, men hon vet, att brunnen är många, många tusen år gammal, ty i den var det, som Jakob vattnade sina kameler. Svarta Korpen har läst i bibliskan om allt det där, och som hon aldrig i sitt lif sett någon annan brunn än den hemma på gården, så vet hon, att det måste vara just den, som menas. Och hon förstår, att det måste vara svårt att bli så gammal, när ingen bryr sig om en. Det är lustigt, att inte de stora begripta det. Mormor, som är så gammal själf, och mamma se'n... stora människor äro ändå bra konstiga — när Svarta Korpen blir stor, skall hon aldrig bli som de. — Och

aldrig, aldrig, aldrig skall hon tala vid en enda pojke, som heter Karl-Erik då... Se Svarta Korpen var dum en gång och talade om för Karl-Erik om brunnen. Det skulle hon aldrig ha gjort, för Karl-Erik har inte sinne för sådant. Men han var så styv och så rar den där kvällen, han hade nyss fått stryk för att han ramlat i kanalen, och så hade Svarta Korpen i ett svagt ögonblick anförtrött honom, att hon sett märken efter kamelens fötter i sanden vid brunnen. —

Å, som Karl-Erik skrattade! Han vred sig och slog sig på knäna och skrek och vrålade som en besatt — och se'n dansade han rundt af bara förtjusning... Svarta Korpen blef mörkröd i ansiktet af ilska vid blotta tanken på det... och ofrivilligt tog hon sig ett tag om kinden för att känna på skrämman efter Karl-Eriks naglar. Men Karl-Erik hade då fått sig sin beskärda del, han också — Svarta Korpens tänder voro hvita och hvassa, och hon var inte den, som drog sig för att begagna dem...

Medan Svarta Korpen ligger där på mage och funderar, glömmer hon att hålla utkik åt brunnen. Där smyger sig blekansiktet Karl-Erik, skinande af skadeglädje, öfver planen med sin halfruttna, stinkande kvarnrotta i fingrarna. Han vet, att han inte kan reta Svarta Korpen värre än genom att stoppa ner den i brunnskalet. Och med ett tjut, som kunnat väcka upp både Jakob och alla hans kameler, störtar han fram till brunnen, svänger rättan ett par hvarf i luften kring sitt hufvud och kastar så ned den i djupet.

Och innan Svarta Korpen hinner tänka, är han upplugen på brandstegen vid vedbodväggen — — —

Men Svarta Korpen rufvar på hämnd. När Karl-Erik kryper ner i sin säng den kvällen, ger han till ett vrålade af förskräckelse. Han hade kört fötterna mot något mjukt och klabbigt... kvarnrottan, som Svarta Korpen fiskat upp. — — —

Men rundt om brunnskalet luta prästkragar och blåklockor hufvudena mot hvarandra.

Svarta Korpen har klädt hela brunnen i blomsterkrud för att trösta den för förolämpningen med kvarnrottan.

INGAN TIBELL.

Huru höja vårt folks arbetsglädje?

Ett kapitel i en nationell lifsfråga.

SÅ LYDER PRISÄMNET för augusti i vår serie "Årets tolf kapitel" och uppmana vi alla dem af våra läsare, som ha något att säga i frågan, att genom Idun framlägga detta för vår läsekrets. Tävlingsartikel, som icke gärna i lägd bör öfverskrida 4 Idunspalter, insändes till *Iduns redaktion, Stockholm, senast den 30 juni* och förses med påskrift: "Iduns artikel tävling". För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns augustinumner.

Stockholm den 1 juni 1910.

Redaktionen af Idun.

En liten kvinnofråga.

FEM HUNDRA ÅTTIFEM år efter Kristus — märk året väl! — hölls i Mäcon ett möte, där biskopar och präster sammanträdde att reda ut bland annat kvinnofrågan, i all sin enkelhet så formulerad: är kvinnan människa?

Den lärda samlingen med kala hjässor och kristlig anda tog itu med saken. Man vände ut och in på allt kanoniskt och bak och fram på allting apokryfiskt och upp och ner på alla kyrkofäder — och man var lika klok.

Den smula gråa hår, de yngre hade, blef ännu gråare vid denna möda. Och andra blefvo ganska grå i synen som deras egna gråa kapuschonger och tankarna i deras gråa hjärnbark — en symfoni i grått.

Och när man tröttnat på att diskutera och opponera, häftigt insistera och protestera, vidt och bredt orera, filosofera eller lärtdt citera så kristna som ock hedningar m. fl., så blef det röstning af.

— Och ja- och nejsvar räknades med spänning.

Med en rösts öfvervikt — en vox humana —

besvarades med ja den svåra frågan.

Så var då kvinnan människa som mannen för mer än tretton runda sekler sedan.

Men säg, hur är det nu?

FRIDA LANDSORT.

TILL FRUKOST

hvarje dag bör Ni äta

Värgårda

HAFREGRYN — HAFREMJÖL

och Ni grundlägger därmed Eder hälsa.

Specialgenskaper: Genom den gulaktiga, mineralrika proteinhinnan: närande, dryga, fin smak —

Tillverkas under läkarekontroll. —

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 26 JUNI—2 JULI 1910.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med stufvad kalvbräss; mjölk; kaffe eller te med smörgåsrån. Middag: Klar buljong med sparrisknopp; kokt gös med smör och ägg; persiljefyllt kalvbräda med legymer; citronpudding med biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; fiskpudding (rester från söndag) med skiradt smör; mjölk; kaffe eller te. Middag: Gratin på buljongskött med steksås; nyponsoppa med grädde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på kalf med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Oxsvanssoppa; inkokt braxen med grädde och pepparrot samt potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf, med stekta ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Svincurré, stekt som vildt med brynt potatis och lingon; surmjölk å la Svanhild.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; sillgratin; ägg; kaffe eller te. Middag: Grönsoffa; syltpannkaka.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall svincurré (rester från onsdag) med brynt potatis och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Makaronipudding med skinka; rabarberkräm med mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt makaronipudding (rester från fredag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med äggstanning; äggmjölk med skum.

RECEPT:

Citronpudding (f. 6 pers.). Skalet och saften af 1/2 citron, 4 äggulor, 150 gr. strösocker, 3 1/2 dcl. tjock grädde, 7 blad gelatin, 2 msk. varmt vatten.

Beredning: Citronen tvättas ren och torkas. Skalet afrives nätt och saften pressas ut. Äggulorna och sockret röras i 20 min., citronskallet och saften tillsätts jämte den till hårdt skum slagna grädden. Sist nedröres det sköljda och i det varma vattnet uppblösta gelatinet. Krämen hälls i vattensköljd och sockerbeströdd form och får stå på kallt ställe att stelna. Då puddingen skall serveras lossas den från kanterna och stäljes upp på flat glasskål samt garneras med biskvier.

Fiskpudding (f. 6—8 pers.) 130 gr. smör, 130 gr. hvetemjöl, 7 dcl. gräddmjölk, 1/2 lit. kokt fint sönderplockad kabeljog eller färsk fisk, 6 ägg, 1 liten msk. salt, 1 msk. socker, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, gräddmjölen tillsättes, litet i sänder under flitig rörning, hvarefter afredningen får ett godt uppskok och hälls upp att kallna. Den fint sönderplockade fisken nedröres i den kalla smeten jämte äggulorna, en i sänder. Den afsmakas med kryddorna och sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan, slås genast i smord och brödbeströdd form och gräddas omkr. 1/2 tim. i ordinär ugnsvärme. Puddingen serveras genast den tages ut ur ugnen med smält smör, champinjoner eller kräftsås.

Gratin på buljongskött (f. 6 pers.). 1/2 kg. buljongskött, 1 rödlök, 3 msk. smör (60 gr.), 2 kkp. buljong, salt, hvitpeppar.

Potatismos: 1 lit. potatis, 1 kkp. mjölk, 2 msk. smör (40 gr.), salt, socker, 2 msk. stötta skorpor, 1 msk. riven ost.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.).

Beredning: Köttet hackas groft Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret tillsammans med köttet, hvarefter buljongen och kryddorna tillsätts. Potatisen råskalas, kokas i vatten och pressas genom press eller mosas sönder med en gaffel. Mjölen kokas upp och tillsättes jämte 1 msk. af det kalla smöret samt kryddorna och moset arbetas med gaffel, tills det liknar skum. Ett elffast fat eller en pajform smörjes med smör, köttet lägges i och utbredes jämnt. Potatismoset lägges ofvanpå och anrättningen ströses öfver med de stötta skorpor och den rifna osten samt belägges med resten af smöret, fördelat i flockar. Gratinen sättas in i ugnen att få vacker ljusbrun färg. Den serveras med skiradt smör eller steksås.

Inkokt braxen (f. 6 pers.). 2 kg. braxen, 2 msk. salt, 1 tsk. ättika,

1 1/2 lit. vatten, 4 kryddpepparkorn, 1 lagerblad.

Till geléet: 1 lit. fiskbuljong, 4 blad gelatin, 2 msk. vatten, 1 ägghvita.

Till garnering: Dill.

Beredning: Fisken fjällas, urtages, sköljes mycket väl och torkas med en fiskhandduk. Den ingnides med hälften af saltet och ättikan samt skäres i bitar. Vattnet kokas upp med hälften af saltet och fiskbitarna illagas, och fisken får sakta koka omkr. 15 min. eller tills fenorna lossna. Fisken lägges genast i vattensköljd bleck eller porslinsform, garnerad i botten med dillkvistar. Fiskbuljongen pasättes tillsammans med det sköljda och i 2 msk. hett vatten uppblösta gelatinet. När blandningen är het, ivispas de till lätt skum slagna äggwhitorna, och geléet får under vispning ett uppskok. Det silas därefter genom en i hett vatten urviden servett och hälls öfver fisken. Den ställes på kallt ställe, och när geléet stelnat, uppstäljes fisken, garneras med dill och serveras med grädde och pepparrot eller skarp-sås.

Svinkarré stekt som vildt (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. fläskhare (med ben), 1 hg. späck, 1/2 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 msk. smör (20 gr.), 1 kkp. vatten, 3 kkp. mjölk, 1/2 msk. soja.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1 msk. mjöl, köttjus, 1 msk. köttextrakt, 1 dcl. tjock grädde, 1 tsk. socker.

Beredning: Fläskharen tvättas med en duk doppad i hett vatten, bultas lätt, befrias från det mesta fett och späckas om så önskas, samt ingnides med salt och peppar. Smöret brynes i en stekgryta, köttet nedlägges och brynes väl på alla sidor, hvarefter det spädtes med det kokande vattnet, mjölken och sojan och får sakta steka med tätt slutet lock, tills köttet är mörkt. Det upptages, lossas från benet och skäres i tunna skifvor, som hoplägges och serveras upplagda på benet. Köttjusen silas och skummas noga. Smör

och mjöl sammanfråsas, köttjusen och köttextraktet tillsätts litet i sänder, under rörning, och såsen får koka 10 min., hvarefter grädden ihålles och såsen afsmakas med sockret.

Surmjölk å la Svanhild (f. 6 pers.). 1 lit. sur mjölk, 1/2 lit. sur grädde, 6—8 msk. godt rödvin.

Beredning: Mjölen och grädden vispas till skum samt afsmakas med rödvinet. Serveras med sockerskorpor eller biskvier.

Makaronipudding med skinka (f. 6 pers.). 2 kkp. idealmakaroner, vatten, salt, 1 liter mjölk, 4 hg. rökt skinka.

Till äggstanning: 3 ägg, 3 små kkp. gräddmjölk, salt, (socker).

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna sköljas och förvällas hastigt i kokande, saltadt vatten samt kokas mjuka i mjölk. Skinkan skäres i små tärningar och blandas väl med makaronerna och äggstanningen, som beredes på vanligt sätt. Massan hälls i smord och brödbeströdd form och gräddas i ugnen omkring 1/2 tim.

Rabarberkräm (f. 6 pers.). 5 (omkring 7 hg.), krossocker, 1 1/2 msk. vatten.

Rabarber sköljes mycket tunt och skäres i 1 cm. långa bitar. Af sockret och vattnet kokas en klar lag. Rabarber lägges och får koka, tills den är mjuk, men ej faller sönder. Mondaminmjölet utröres med det kalla vattnet och tillsättes, hvarefter krämen får koka under rörning i 5 min. Den upphälles i en med ljumt vatten sköljd glasskål och beströses med strösocker för att ej bilda skinn. Serveras med vispad grädde eller mjölk.